

Revisorerna

Kommunstyrelsen
Socialnämnden
Kommunfullmäktige för kännedom

Granskningsrapport: Granskning av ekonomistyrning inom socialnämndens ansvarsområde

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Lindesbergs kommun genomfört en granskning av ekonomistyrning. Granskningens syfte är dels att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig prognos- och uppföljningsprocess på kommunövergripande nivå samt om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt en ändamålsenlig prognos- och uppföljningsprocess på kommunövergripande nivå. Vidare är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i prognos- och uppföljningsprocessen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Vår samlade bedömning är att socialnämnden **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för. Vidare är den sammanfattande bedömningen att socialnämnden **ej** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i ekonomistyrningen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Revisionsfrågor	Bedömning
1. Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande prognos- och uppföljningsprocessen, inklusive när rapportering till nämnd ska ske?	Delvis
2. Finns det regler och riktlinjer för socialnämndens ekonomistyrning?	Nej
3. Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? Kommunövergripande Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? Socialnämnden	Nej Delvis
4. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i socialnämndens verksamhet tydlig?	Nej
5. Har socialnämnden en god prognossäkerhet?	Ja
6. Säkerställer socialnämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?	Delvis
7. Vidtar socialnämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?	Nej

8. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?	Nej
---	-----

Efter genomförd granskning rekommenderas **kommunstyrelsen** att:

- Säkerställa genom tydliga riktlinjer/anvisningar att den ekonomiska rapporteringen från nämnderna omfattar en tydlig analys av utfall och lämnad prognos kopplad till relevanta mått och nyckeltal. I riktlinjerna bör även tydliggöras att vid befarade underskott ska rapporteringen även omfatta förslag på åtgärder samt direktiv för rapportering av dessa till berörd nämnd och kommunstyrelsen.
- Överväga behov av ytterligare uppföljningstillfällen mot bakgrund av nämndernas ekonomiska läge.
- Säkerställ att den beslutade resursfördelningsmodellen implementeras fullt ut samt dokumenteras för att öka förståelsen och transparens i fullmäktiges (den kommunövergripande) resurstilldelning till nämnderna.
- Noggrant följa socialnämndens arbete för en ekonomi i balans för att vid behov aktivt utöva sin uppsiktsplikt. Inom ramen för styrelsens uppsikt ingår att göra påpekanden och ge anvisningar samt ge förslag till åtgärder vid behov genom aktiva beslut.

Efter genomförd granskning rekommenderas **socialnämnden** att:

- Överväga att upprätta skriftliga riktlinjer och/eller policys som tydliggör nämndens ekonomistyrning.
- Tillse att översyn av styrande dokument sker så att roller och ansvar på alla nivåer i nämndens verksamhet framgår för att verksamheten ska bedrivas inom den av fullmäktige tilldelade budgetramen tydligt framgår och att dessa även omfattar vad som gäller vid befarad avvikelse.
- Dokumentera fördelningsprinciperna som tillämpas på nämnds nivå för att skapa förutsättningar att utvärdera och uppdatera vid förändringar i behov eller om mål och ambitioner förändras.
- Överväga behovet av att redovisa en mer detaljerad budgetfördelning i nämndens verksamhetsplan/budget för att tydliggöra kopplingen mellan budget, behov samt ambitionsnivåer.
- Överväga att utveckla de ekonomiska uppföljningarna så att dessa omfattar budgeterade volymer kopplat till den budget som fördelas till respektive verksamhet.
- Säkerställa att nämnden fattar tydliga protokollförda beslut som tydliggör vilka åtgärder som avses att vidtas med anledning av den redovisning nämnden får och de diskussioner som förs vid nämndens möten för att nå en ekonomi i balans.

Iakttagelser och bedömningar framgår i bifogad rapport som har behandlats och godkänts av revisorerna vid sammanträdet 2024-02-08.

Revisorerna önskar svar från kommunstyrelsen samt socialnämnden senast 2024-03-31

FÖR REVISORERNA

Gunilla Carlsson
Ordförande

Deltagare

GUNILLA KARLSSON Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-02-09 18:13:26 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: GUNILLA MARGARETHA
KARLSSON

Datum

Gunilla Karlsson

Leveranskanal: E-post

Granskning av ekonomistyrning inom socialnämndens ansvarsområde

Lindesbergs kommun

Carin Hultgren, projektledare och certifierad kommunal revisor

Sara Ljungberg, projektmedarbetare

*Rebecka Hansson, kvalitetssäkrare, certifierad kommunal
revisor*

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Lindesbergs kommun genomfört en granskning av ekonomistyrning. Granskningens syfte är dels att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig prognos- och uppföljningsprocess på kommunövergripande nivå samt om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt en ändamålsenlig prognos- och uppföljningsprocess på kommunövergripande nivå. Vidare är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i prognos- och uppföljningsprocessen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Vår samlade bedömning är att socialnämnden **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för. Vidare är den sammanfattande bedömningen att socialnämnden **ej** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i ekonomistyrningen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande prognos- och uppföljningsprocessen, inklusive när rapportering till nämnd ska ske?	Delvis	
2. Finns det regler och riktlinjer för socialnämndens ekonomistyrning?	Nej	
3. Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? Kommunövergripande	Nej	
Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? Socialnämnden	Delvis	
4. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i socialnämndens verksamhet tydlig?	Nej	
5. Har socialnämnden en god prognossäkerhet?	Ja	
6. Säkerställer socialnämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?	Delvis	

Revisionsfrågor	Bedömning	
7. Vidtar socialnämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?	Nej	
8. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?	Nej	

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderas **Kommunstyrelsen** att:

- Säkerställa genom tydliga riktlinjer/anvisningar att den ekonomiska rapporteringen från nämnderna omfattar en tydlig analys av utfall och lämnad prognos kopplad till relevanta mått och nyckeltal. I riktlinjerna bör även tydliggöras att vid befarade underskott ska rapporteringen även omfatta förslag på åtgärder samt direktiv för rapportering av dessa till berörd nämnd och kommunstyrelsen.
- Överväga behov av ytterligare uppföljningstillfällen mot bakgrund av nämndernas ekonomiska läge.
- Säkerställ att den beslutade resursfördelningsmodellen implementeras fullt ut samt dokumenteras för att öka förståelsen och transparens i fullmäktiges (den kommunövergripande) resurstilldelning till nämnderna.
- Noggrant följa socialnämndens arbete för en ekonomi i balans för att vid behov aktivt utöva sin uppsiktsplikt. Inom ramen för styrelsens uppsikt ingår att göra påpekanden och ge anvisningar samt ge förslag till åtgärder vid behov genom aktiva beslut.

Efter genomförd granskning rekommenderas **Socialnämnden** att:

- Överväga att upprätta skriftliga riktlinjer och/eller policys som tydliggör nämndens ekonomistyrning.
- Tillse att översyn av styrande dokument sker så att roller och ansvar på alla nivåer i nämndens verksamhet framgår för att verksamheten ska bedrivas inom den av fullmäktige tilldelade budgetramen tydligt framgår och att dessa även omfattar vad som gäller vid befarad avvikelse.
- Dokumentera fördelningsprinciperna som tillämpas på nämnds nivå för att skapa förutsättningar att utvärdera och uppdatera vid förändringar i behov eller om mål och ambitioner förändras.
- Överväga behovet av att redovisa en mer detaljerad budgetfördelning i nämndens verksamhetsplan/budget för att tydliggöra kopplingen mellan budget, behov samt ambitionsnivåer.
- Överväga att utveckla de ekonomiska uppföljningarna så att dessa omfattar budgeterade volymer kopplat till den budget som fördelas till respektive verksamhet.
- Säkerställa att nämnden fattar tydliga protokollförda beslut som tydliggör vilka åtgärder som avses att vidtas med anledning av den redovisning nämnden får och de diskussioner som förs vid nämndens möten för att nå en ekonomi i balans.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Granskningsresultat	6
Regler och riktlinjer för prognos- och uppföljningsprocessen	6
Regler för ekonomistyrning	8
Fördelningsprinciper	10
Ansvar och befogenheter	14
Prognossäkerhet	15
Kunskap om ekonomiskt läge	17
Åtgärder för en ekonomi i balans	18
Kommunstyrelsens uppsiktsplikt	20
Samlad bedömning	23
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	24
Bilaga - Prognossäkerhet	29
Bilaga - Kunskap om ekonomiskt läge	30
Bilaga - Kommunstyrelsens uppsiktsplikt	32

Inledning

Bakgrund

En fungerande ekonomistyrning är en viktig del av den samlade styrningen och ledningen av kommunen. Att en och samma nämnd eller verksamhet under flera år har stora återkommande ekonomiska underskott kan tyda på att ekonomistyrningen inte fungerar, på bristande politiskt ansvarstagande eller att resursfördelningen inte sker utifrån realistiska underlag. Återkommande ekonomiska underskott riskerar medföra att kommunen inte klarar av att bedriva en verksamhet med god ekonomisk hushållning. Det kan därför finnas skäl att komplettera den grundläggande granskningen av den aktuella nämnden och kommunstyrelsen med en fördjupad granskning av ekonomistyrningen. Socialnämnden ansvarar enligt kommunallagen kap 6 § 6 för att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt. Kommunstyrelsen ansvarar enligt samma lag kap 11 § 8 för att ett förslag till budget upprättas. Det är kommunstyrelsen som ska tydliggöra när de olika nämnderna ska inlämna underlag med mera till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska enligt samma lag ha uppsikt över nämndens verksamhet.

Socialnämnden har under de senaste tre åren inte bedrivit sin verksamhet inom tilldelad driftbudgetram. För år 2022 var den negativa budgetavvikelsen, -33,9 mnkr, motsvarar en avvikelse om 5,9 %. Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det som angeläget att göra en granskning av kommunstyrelsens mål- och budgetprocess samt av Socialnämndens ekonomistyrning.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig prognos- och uppföljningsprocess på kommunövergripande nivå samt om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för. Granskningen syftar även till att bedöma om den interna kontrollen inom granskningsområdena är tillräcklig.

Revisionsfrågor:

1. Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande prognos- och uppföljningsprocessen, inklusive när rapportering till nämnd ska ske?
2. Finns det regler och riktlinjer för socialnämndens ekonomistyrning?
3. Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom socialnämnden)
4. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i socialnämndens verksamhet tydlig?
5. Har socialnämnden en god prognossäkerhet?
6. Säkerställer socialnämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?
7. Vidtar socialnämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?

8. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Revisionsfråga 1-4 utgör grund för bedömning av ändamålsenlighet.

Revisionsfråga 5-8 utgör grund för bedömning av intern kontroll.

Kommunstyrelsens bedömning bygger främst på revisionsfrågorna 1, 3 och 8.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallag 6:6, 11:8 samt 6:1
- Kommuninterna styrdokument/särskilda fullmäktigebeslut som rör granskningsområdet

Avgränsning

Granskningen avser Socialnämnden och Kommunstyrelsen. Utifrån fastställda revisionsfrågor omfattas i huvudsak innevarande år (2023). Till viss mån omfattas även år 2022 och 2024.

Metod

Granskningen har genomförts genom granskning av styrande och stödjande dokument i form av riktlinjer, regler och rutiner inom området, ekonomiska underlag så som budget, ekonomiska uppföljningar och prognoser samt underliggande handlingar och beslut.

Vidare har intervjuer genomförts med följande funktioner:

- Ekonomichef
- Förvaltningschef socialförvaltningen
- Controller och enhetschef för ekonomienheten
- Ekonom (fokus socialförvaltning)
- Kommunstyrelsens presidium
- Socialnämndens ordförande

Vidare har vi erhållit ett skriftligt underlag av socialnämndens vice ordförande som bidragit till rapportens iakttagelser.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Rapporten har kvalitetssäkrad av Rebecka Hansson, certifierad kommunal revisor, i enlighet med PwC:s interna riktlinjer.

Granskningsresultat

Regler och riktlinjer för prognos- och uppföljningsprocessen

Revisionsfråga 1: Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande prognos- och uppföljningsprocessen, inklusive när rapportering till nämnd ska ske?

lakttagelser

Styrmodell

Vi har för granskningen tagit del av dokumentet "Styrmodell för ledning och styrning" som beslutats av kommunfullmäktige¹. Dokumentet beskriver det övergripande syftet med styrmodellen vilket är att visa en gemensam struktur och gemensamma arbetssätt för styrning och ledning av kommunen och dess verksamheter. Styrmodellens utgångspunkter är följande:

- Styrmodellen ska omfatta alla delar av styrningen.
- Styrmodellen ska kunna hantera alla typer av styrning som berör kommunens verksamheter.
- Styrmodellen är både en struktur och ett arbetssätt för planering och uppföljning.
- Styrningen utgår från verksamheternas grunduppdrag.
- Ansvaret för att planera, utveckla och följa upp verksamheten ska ligga så nära medarbetare och medborgare som möjligt.
- Styrmodellen är politiskt neutral och ska fungera oavsett politikens innehåll och över tid. De politiska viljeinriktningarna framkommer i det som man fyller styrmodellen med.

Samtliga delar i styrmodellen och samtliga steg i arbetsprocessen ska utföras på samtliga organisatoriska nivåer. I figuren nedan åskådliggörs de olika organisatoriska nivåerna från fullmäktige till enhetsnivå och vilken typ av mål som respektive nivå ansvarar för och vem uppföljning görs till. Vidare framgår att fullmäktige fördelar resurser till nämnderna och nämnderna sedan fördelar den egna budgeten.

	Mål	Överlämnas till	Uppföljning till	Resursfördelning
Kommunfullmäktige	Kommunfullmäktiges utvecklingsmål	Kommundirektörens ledningsgrupp	Kommunfullmäktige	Av nämndernas ramar
Nämnd	Nämndens utvecklingsmål	Förvaltningens ledningsgrupp	Nämnden	Inom nämndens områden
Verksamhet grunduppdraget på strategisk nivå	Verksamhetens utvecklingsmål	Verksamhetens ledningsgrupp	Förvaltningschef	-
Enhet grunduppdraget på operativ nivå	Enhetens utvecklingsmål	Enheten	Verksamhetschef eller förvaltningschef	-

Figur 1: Beskrivning av styrmodellens organisatoriska nivåer

¹ "Styrmodell för ledning och styrning" beslutad av kommunfullmäktige, daterad 2019-01-28 (gäller tom 2024)

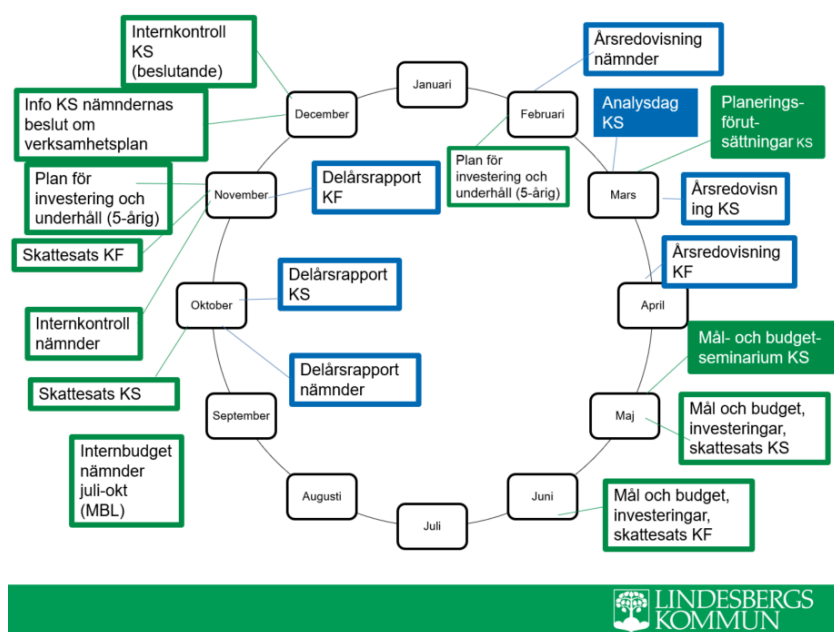
Årshjul för planering och uppföljning

Av styrmodellen anges att kommunstyrelsen årligen ska anta ett årshjul som beskriver hur arbetet kring planering och uppföljning ska genomföras under året. I detta avsnitt beskrivs årshjulet och den del som avser uppföljningsprocessen. *Den del i Årshjulet som behandlar planeringsprocessen beskrivs närmare under revisionsfråga 3.*

Kommunstyrelsen beslutade om "Årshjul för planering och uppföljning 2023"² i december 2022. Dokumentet gäller till och med 2026, men tidsplan för framtagande av mål och budget ska revideras årligen.

Årshjulet innehåller en beskrivning av styrmodellen, beskrivning av god ekonomisk hushållning samt tillhörande finansiella mål samt planeringsprocessen för framtagande av mål och budget 2024–2026. Vidare innehåller dokumentet en beskrivning av arbetsprocessen samt vilka underlag som ska finnas inför analysdag samt hur uppföljning ska ske.

Årshjulet och de ingående momenten illustreras genom figuren nedan:

Figur 2: Årshjul för planering och uppföljning 2023

Uppföljningsprocessen

Av dokumentet framgår att uppföljning sker i delårsrapport, internkontroll, årsredovisning och verksamhetsberättelser samt övrig uppföljning och analys. Delårsrapport ska upprättas per den 31 augusti och är en uppföljning och analys av ekonomi, personal och verksamhet. Uppföljning av internkontrollplanen sker i samband med delårs- och helårsuppföljningen. Årsredovisning och verksamhetsberättelsen ska innehålla nämndernas och bolagens måluppfyllelse samt kommentarer och analys. Förutom

² "Årshjul för planering och uppföljning 2023", Kommunstyrelsen 2022-12-20, § 179.

årsredovisning och delårsredovisning får kommunstyrelsen uppföljning och analys med helårsprognos i mars, april och oktober. Uppföljningen i april innehåller uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för att kommunstyrelse och nämnder ska kunna vidta åtgärder vid eventuella avvikelser. Som en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt har kommunstyrelsen beslutat om ett årshjul vilka områden som ska hanteras utifrån uppsiktsplikten. I intervju beskrivs att samtliga nämnder omfattas av årshjulet.

Vi har däremot inte inom ramen för granskningen erhållit några dokumenterade anvisningar kring vad uppföljningen av ekonomi och avvikelser ska omfatta samt anvisningar gällande prognoser på kommunövergripande nivå eller inom Socialnämnden. Vidare har vi inte erhållit några direktiv för hur befarade underskott ska hanteras.

I genomförda intervjuer uppges att uppföljningsprocessen fungerar väl och att det är tydligt när rapportering förväntas ske.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande prognos- och uppföljningsprocessen, inklusive när rapportering till nämnd ska ske?

Kommunstyrelsen

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att det finns ett dokument som beskriver den kommunövergripande styrmodellen och uppföljningsprocessen. Dokumentet specificerar när i tid uppföljning och återrapportering till kommunstyrelsen respektive nämnderna ska ske. Vi noterar dock att de kommunövergripande dokumenten inte beskriver den kommunövergripande prognosprocessen i detalj. Vi bedömer att dokumentet bör kompletteras med närmare anvisningar som tydliggör uppföljningens innehåll och krav på analys. Det bör enligt vår bedömning exempelvis finnas detaljerade rutiner/mallar kring hur åtgärds- och handlingsplaner ska utformas för att uppnå ekonomi i balans under aktuellt budgetår. Vi ser detta som särskilt angeläget mot bakgrund av socialnämndens upprepade underskott.

Regler för ekonomistyrning

Revisionsfråga 2: Finns det regler och riktlinjer för socialnämndens ekonomistyrning?

Iakttagelser

Regler och riktlinjer

I intervjuer uppges att dokument som anger kommunens regler kring ekonomistyrning är *Mål och budget med verksamhetsplan* och *Årshjul för planering och uppföljning*. I intervju framgår att socialnämnden utgår från dessa samt nämndens egna budgetfördelning och eventuella satsningar utöver grunduppdraget i sin styrning.

Socialnämnden beslutade om Mål och budget 2023 med verksamhetsplan 2024-2025.³ Verksamhetsplanen innehåller en redogörelse över budgeten på övergripande nivå (*administration, funktionsstöd, individ- och familj samt vård- och omsorg*) som beskrivs närmare under revisionsfråga 3. Någon ytterligare fördelning redovisas inte för nämnden i detta dokument.

I nämndens verksamhetsplan 2023 finns inga tydliga nyckeltal eller liknande kopplade till ekonomi som ska följas. Utöver ett nyckeltal som avser att följa utbetalningar av försörjningsstöd finns inga övriga nyckeltal kopplade till volymer eller ekonomi som exempelvis kostnad per prestation (dygn i särskilt boende, hemtjänst, HVB etc) eller nettokostnadsavvikelser eller referenskostnad i nämndens verksamhetsplan. Däremot omfattar de uppföljningar som nämnden tagit del av under 2023 av vissa volymuppgifter kopplat till bland annat antal placeringar och hemtjänststimmar kopplat till behov av årsarbetare och personalkostnad. Nämnden har även tagit del av en rapport över externa placeringar till socialnämnden månatligen, detta efter ett särskilt beslut under 2020.

Löpande arbete - organisation

Förvaltningarna i Lindesbergs kommun har inga egna ekonomistaber. Ekonomichef och ekonomer för förvaltningarna tillhör kommunledningskontoret centralt men beskrivs arbeta verksamhetsnära.

På kommunledningsförvaltningen finns en ekonom som arbetar specifikt mot socialförvaltningen samt ekonomiadministratör och avgiftshandläggare. Det är bland annat ekonomer för respektive förvaltning som håller ihop budget och uppföljning för nämnden. Enligt intervju upprättas anvisningar för ekonomiska uppföljningar av kommunledningskontoret. I samband med uppföljningarna har ekonomer avstämningar med budgetansvariga, enhetschef och verksamhetschef. Vidare diskuteras ekonomi på socialförvaltningens ledningsmöte som hålls varje vecka där ekonom, verksamhetschefer, strateger och Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och förvaltningschef deltar.

Vidare har vi för granskningen tagit del av nämndens internkontrollplan för året 2022 och 2023. I planerna noteras dock att det inte finns några riskområden eller kontrollmoment med koppling till ekonomi.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Finns det regler och riktlinjer för socialnämndens ekonomistyrning?

Nej. Vi grundar vår bedömning på att socialnämnden inte antagit några nämndspecifika rutiner eller anvisningar för sitt budget-, uppföljnings- och prognosarbete. Ett nämndsbeslut finns dock avseende uppföljning av externa placeringar som ska

---

³ Socialnämndens Mål och budget 2023–2025 med verksamhetsplan 2023 vid sammanträdet 2022-11-10 §133 och reviderades 2023-04-20 §34. Vid socialnämndens sammanträde i april antas verksamhetsplanen med bland annat viss justering i kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål.

rapporteras månatligen. Utöver detta följer socialnämnden kommunens övergripande uppföljningsprocess avseende uppföljningstillfällen.

Ett utvecklingsområde vi ser är att socialnämnden analyserar om det finns skäl att utarbeta nämndspecifika regler för ekonomistyrning utifrån verksamhetens omfattning, art samt omständigheter i övrigt.

Fördelningsprinciper

Revisionsfråga 3: Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom socialnämnden)?

lakttagelser

Planeringsprocessen inför budget

Enligt "Årshjul för planering och uppföljning 2023" beskrivs planeringsprocessen och att syfte med densamma är att få en långsiktig planering som åskådliggörs i ett sk årshjul som framgår av revisionsfråga 1.

Enligt beslutad styrmodell är utgångspunkten i arbetsprocessen för att ta fram nämndernas budget en sk analysdag. Vid dagen ska respektive nämnd redogöra för utmaningar kommande år. Analysen ska bland annat omfatta konsekvenser av föreslagen budgetram (driftbudget och i förekommande fall investeringsbudget) och förslag på åtgärder för att minska verksamhetens kostnadsutveckling. Analys av förutsättningar ska till exempel omfatta en beskrivning av verksamheten utifrån grunduppdraget, omvärldsanalys av trender och faktorer som påverkar verksamheten, nulägesanalys av kvalitet, effektivitet och måluppfyllelse samt hur förutsättningarna ser ut utifrån befolkning, demografi och ekonomi. I intervju beskrivs att analysdagen utgöra en viktig del i processen och utgöra ett viktigt underlag när fullmäktiges fördelar rambudget till nämnderna.

Vi har tagit del av ett presentationsmaterial som socialnämnden tagit fram till analysdagen inför budget 2023. Underlaget innehåller i huvudsak en beskrivning av nämndens grunduppdrag samt förbättringsaktiviteter kopplat till grunduppdraget. I underlaget noteras ingen tydlig beskrivning av hur socialnämndens förutsättningar ser ut utifrån befolkning, demografi och ekonomi i enlighet med styrmodellen. Någon tydlig analys av eventuella konsekvenser av föreslagen budgetram framgår inte av materialet. Därtill noteras ingen analys av tidigare års utfall eller annan historisk data.

Vidare har vi tagit del av ett kommunövergripande presentationsmaterialet som innehåller en beskrivning av planeringsförutsättningar inför mål och budget 2023-2025. Planeringsförutsättningarna innehåller en redogörelse över större budgetavvikelser per nämnd, skatteunderlagsprognos samt beskrivning av generella omvärldsfaktorer.

I styrmodell och årshjul tydliggörs att den kommunövergripande antagna mål och budgeten är grunden för all planering för nämnderna. Utgångspunkten för alla nämnder är att beslutad rambudget i kommunfullmäktige gäller. Under kommunstyrelsen finns

dock en planeringsreserv för att hantera volymförändringar och tillfälliga kostnadsökningar samt om skatteprognosen försämrats. Dessutom finns en pott för att driva utvecklingsprojekt.

Tilldelning av budget

Kommunfullmäktige tilldelar nämnderna en rambudget som sedan respektive nämnd sedan fördelar. I intervju uppges att fördelningen av rambudgeten för 2023 utgått ifrån föregående års budget. I vår granskning har vi inte sett någon tydlig koppling till koppling till föregående års utfall och parametrar såsom volym, demografi och ambitioner. Viss avstämning har gjorts på övergripande nivå mot nettokostnadsavvikelse för nämndernas olika verksamhetsområden. Enligt intervju görs ingen procentuell uppräknings av budgetramarna. Under kommunstyrelsen finns en pott som fördelas utifrån nämndernas faktiska löne- och hyresökningar när dessa är kända för respektive budgetår. Några dokumenterade principer för hur ramtilldelningen går till saknas och har enligt uppgift varierat mellan åren.

I intervju uppges att kommunen, från och med år 2024, kommer att införa en resursfördelningsmodell vid fördelning av budgetramar mellan nämnderna. Hänvisningar till att resursfördelningsmodellen ska tillämpas framgår i dokumentet "Budget 2023 med verksamhetsplan 2024-2025" som beslutades av kommunfullmäktige 2022-06-07 §67. Resursfördelningsmodellen innebär att fördelning av budgetramar kommer att ske utifrån volymer och verksamheternas referenskostnader som hämtas från officiella källor (Kolada). I enlighet med modellen har en volymreserv tillsatts vars syfte är att hantera eventuella volymförändringar under året. Inom ramen för granskningen har vi inte erhållit någon dokumenterad beskrivning av den resursfördelningsmodell som börjar användas från och med 2024.

Kommunfullmäktige ska besluta om en flerårsplan i juni som kan kompletteras i november utifrån eventuella större förändringar som skett sedan beslutet i juni. För året 2023 beslutade kommunfullmäktige om mål och budget 2023 med verksamhetsplan 2024-2025 vid sammanträdet (2022-06-07 §67) men även (2023-04-17 KF §48⁴).

Planeringsreserv

I dokumentet "*Årshjul för planering och uppföljning 2023*" framgår att det finns en sk planeringsreserv under kommunstyrelsen som ska kunna användas för att hantera volymförändringar och tillfälliga kostnadsökningar samt om skatteprognosen förändras. Vidare finns i enlighet med planeringsförutsättningarna en budgeterad central pott som fördelas till nämnderna då resultatet av löne- och hyresförhandlingar är kända.

Enligt dokumentet *Årshjul för planering och uppföljning 2023* ska nämnderna avisera detta i samband med lägesrapport och delårsbokslut om det finns kostnader som faller inom ramen för att nyttja reserven. Om behov finns att reserven ska användas så blir det ett beslut om tillskott i samband med styrelsens behandling av ekonomiska

---

⁴ Vid sammanträdet i april antas mål och budget 2023 av den nyvalda kommunfullmäktige. Vid kommunfullmäktiges beslut revideras även socialnämndens budget med 9 500 000 kronor för år 2023, detta med hänvisning till att ändrad redovisningsprincip skett för ett statsbidrag inom socialnämndens område (timvikarier).

uppföljningar. I dokumentet anges vid vilka tillfällen planeringsreserven kan användas. Någon ytterligare beskrivning av hur nämnderna får del av dessa reserver framgår inte.

Av intervju framkommer att volymjusteringsreserven är tänkt att hantera volymförändringar vid en implementerad resursfördelningsmodell. Under 2023 har denna dock använts för att hantera andra kostnader där vissa tillfallit socialnämnden via budgetäskande och andra genom beslut av kommunstyrelsen.

Från och med 2023 så finns det budgeterade reserver under kommunstyrelsen med följande omfattning och fördelning:

- Verksamhetsreserv 9 Mnkr
- Skatteprognosreserv 7 Mnkr
- Volymjusteringsreserv 4 Mnkr
- Projektmedel 6,0 mnkr
- Förebyggande arbete 3,4 mnkr

I det fall reserverna inte i anspråk tas påverkas kommunens resultat positivt.

Socialnämndens budgetram

Utgångspunkten vid tilldelning av nämndens budget 2023 var budget 2022 med en utökning om 5,7 mnkr kopplat till hemtjänst och anhörigvård. Samtidigt har socialnämndens tidigare effektiviseringskrav om 3,9 mnkr tagits bort. Motivet till att detta togs bort var enligt intervju en förbättrat skatteprognos. varför samtliga nämnders effektiviseringskrav inte bedömdes nödvändiga.

Socialnämndens budget har som framgår nedan reviderats vid ett antal tillfällen under året och i oktober uppgår budgeten till 627,7 mnkr. Efter kompensation enligt fastställda kommunövergripande budgetprinciper kompenserades nämnden för lön- och hyresökningar, se tabell nedan. Vad gäller utökning om 18,2 mnkr som avser statsbidrag som nämnden fått del av har dessa föranletts av beslut i kommunstyrelsen och fullmäktige.

Tabell 1: Socialnämndens budget 2023

Budgetförändring	Budget 2023	Huvudsakliga utökning/-kompensation
Budget per april	602,4	Statsbidrag (minskade timvikarier) 9,5 mnkr Projektmedel 2,5 mnkr Löne- och hyreskomp. 5,1 mnkr
Budget per augusti	619,0	Förändrat PO-påslag 5,6 mnkr Lönekomp 9,2 mnkr
Budget helår per oktober	627,7	Statsbidrag (minskade timvikarier) 8,7 mnkr

Socialnämndens budgetfördelning

Utifrån fullmäktiges ramtilldelning beslutar sedan socialnämnden hur medel ska fördelas inom respektive verksamhetsområde (*administration, funktionsstöd, individ- och familj*

samt vård- och omsorg). Till detta finns en resursfördelningsmodell⁵ som tagits fram på tjänstemannanivå och omfattar hemtjänstverksamheten. Modellen syftar till att tilldela resurser efter planerad/utförd tid hos brukaren och utmynnar i en resurstilldelning uttryckt i årsarbetare för omvårdnadspersonal dag/kväll. För särskilt boende fördelas budget för personal enligt en s.k. bemanningsnorm beroende på typ av boende. Modellerna används för att styra medlen så att resurser stämmer mer överens med verksamhetens behov. Någon motsvarande modell för övriga verksamheter har inte noterats.

Av socialnämnden mål och budget 2023–2025 med verksamhetsplan 2023 framgår en fördelning av budget per verksamhetsområde, men inte på någon mer detaljerad nivå. Den revidering av mål och budget som beslutades av kommunfullmäktige i april 2023 omfattade inte någon ändring av fördelningen på verksamhetsnivå eller ändrade ambitionsnivåer vad gäller nämndens mål.

Vi ser således inte att det finns en tydlig koppling mellan nämndens budget till grunduppdrag, behov och övriga ambitionsnivåer som uttrycks i nämndens mål. Detaljbudget tas fram på förvaltningsnivå bland annat med utgångspunkt i resursmodell för hemtjänst respektive särskilt boende inom äldreomsorg. Detaljbudgeten beslutas inte av socialnämnden.

I intervju med förtroendevalda framkommer att det finns en uppfattning om att socialnämndens budget är underfinansierad. En förklaring som ges är att kommunen i jämförelse med andra kommuner (offentlig statistik) redovisar lägre kostnader för äldreomsorg och individ- och familjeomsorg samtidigt som kvalitet är god enligt offentlig statistik. *Inom ramen för denna granskning har inte ingått att ytterligare granska denna statistik.*

Enligt intervju är bedömningen att resurstilldelningen är mer rimlig kopplat till äldreomsorgen än individ- och familjeomsorgen. Ett exempel som anges är att det inom individ- och familjeomsorgen refereras till att budgeten för placeringar inte motsvarar faktiskt antal placeringar. På fråga om det finns medel avsatta i nämndens budget för att hantera denna typ av avvikelse är svaret nej och att en realistisk budget inte kunnat läggas för detta.

Bedömning

Revisionsfråga 3: Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom socialnämnden)?

Kommunstyrelsen

Nej. Vi grundar vår bedömning på att det finns en fördelning som utgår från föregående års budget och inte faktiskt utfall samt nämndens analys och behov. Vidare finns en

---

⁵ Resursfördelningsmodellen innebär att personalbudgeten inom hemtjänsten fördelas om genom att vikta den utifrån antal beviljade timmar i respektive område. Modellen ska användas för att styra medlen så att resurser stämmer mer överens med verksamhetens behov.

reserv inom kommunstyrelsen för att hantera eventuella volymförändringar. Det saknas dock en tydlig beskrivning av hur resursfördelning går till mellan nämnderna.

Vi bedömer det som en brist i sammanhanget att det inte finns något tydligt dokument som beskriver hur resursfördelningen går till och utifrån vilka principer ramtilldelning till nämnden görs. Enligt vår mening hade det skapat bättre förutsättningar att bedöma huruvida budgeten är lagd utifrån realistiska underlag. Vi ser dock positivt på att en ny tydligare resursfördelningsmodell tillämpas från och med 2024.

Socialnämnden

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att det finns principer för fördelning av nämndens budgetram avseende hemtjänst och särskilt boende. Principerna är i huvudsak ett internt underlag. Fördelningsprinciperna omfattar inte nämndens samtliga verksamheter. Mot bakgrund av den osäkerhet kring nämndens budget som kommer till uttryck i intervjuer bör enligt oss kopplingen mellan budget och behov utvecklas ytterligare i verksamhetsplanen/budget som nämnden beslutar.

Ansvar och befogenheter

Revisionsfråga 4: Är fördelningen av ansvar och befogenheter i socialnämndens verksamhet tydlig?

lakttagelser

Av dokumentet "Styrmodell för ledning och styrning" framgår att uppdrag och ansvarsfördelning för de politiska organen i Lindesbergs kommun framgår av kommunens reglemente och grunduppdrag.

Av socialnämndens reglemente, antagen av KF §103/2015 reviderad av KF § 232/2015 framgår att nämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten och vad som i lag sägs om socialnämnd, den kommunala hälso- och sjukvården inom socialtjänsten liksom insatser för personer med funktionsnedsättning. Vidare framgår att nämnden är anställningsmyndighet för nämndens personal. Socialnämnden ska inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i reglemente. Socialnämnden ska också se till att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Vidare nämns socialnämndens rapporteringsskyldighet till kommunfullmäktige §7.

Vi har för granskningen tagit del av socialnämndens delegationsordning, senast reviderad 2022-09-15. I delegationsordningen regleras beslut kopplat till nämndens olika ansvarsområden inom individ och familjeomsorgen (exempelvis försörjningsstöd och beslut kopplat till barn och unga). Vidare regleras beslut kopplas till vård och omsorg (exempelvis beslut om bistånd i form av hemtjänst och särskild boendeform) samt funktionsstöd (exempelvis boendestöd). Av nämndens delegationsordning regleras även personaldelegation för socialförvaltningen.

Vi har för granskningen tagit del av "*Handbok för planering och uppföljning - utifrån det tredelade chefsansvaret*" daterad 2016-09-07. Dokumentet gäller för samtliga förvaltningar. Handboken syftar till att leda till en enhetlighet i hur chefer i Lindesbergs kommun under året arbetar med planering och uppföljning utifrån det tredelade chefsansvaret på alla chefsnivåer. Chefskapet i Lindesbergs kommun är tredelat och innefattar personalansvar, verksamhetsansvar och ekonomiansvar:

- *Personalansvaret* innebär att ha ansvar för att lagar och avtal inom området följs, inklusive arbetsmiljöansvar. Ansvaret innefattar även andra uppgifter som till exempel att hålla medarbetarsamtal, rekrytera, sätta lön, kompetensplanera. Vidarefördelning av arbetsmiljöuppgifter måste dokumenteras skriftligt.
- *Verksamhetsansvaret* innebär att ha ansvar för att verksamheten utvecklas i linje med de mål som finns för verksamheten, samt att lagar och regler inom området följs.
- *Ekonomiansvaret* innebär att ha ansvar för att budgetera för den egna verksamheten och se till att budget hålls.

Vi noterar att ovanstående dokument gäller till och med 2020. Enligt intervju har dokumentet inte reviderats, men är det som gäller i praktiken.

Som tidigare konstaterats under revisionsfråga 2 har socialnämnden inte antagit några nämndspecifika rutiner eller anvisningar för sitt budget-, uppföljnings- och prognosarbete i stort. Vidare har vi inte erhållit något underlag som tydliggör roller och ansvar vid eventuella budgetavvikelse inom socialnämndens verksamhet på såväl tjänstemannanivå som politisk nivå.

Bedömning

Revisionsfråga 4: Är fördelningen av ansvar och befogenheter i socialnämndens verksamhet tydlig?

Nej. Vi grundar vår bedömning på att trots att socialnämndens ansvarsområden och befogenheter tydliggörs i reglemente och delegationsordning saknas tydliga direktiv kring roller och ansvar vid eventuella budgetavvikelse. Vi ser det som angeläget att detta tydliggörs och omfattar både den politiska- och tjänstemannanivån. Vi menar att det är särskilt viktigt mot bakgrund av nämndens ekonomiska situation samt avsaknad av aktiva beslut avseende detta under året. Se även bedömning i revisionsfrågorna 7 och 8.

Prognossäkerhet

Revisionsfråga 5: Har socialnämnden en god prognossäkerhet? Iakttagelser

Inom ramen för granskningen vi tagit del av de uppföljningar som socialnämnden behandlat avseende ekonomiska utfall och prognoser för åren 2023 och 2022. Enligt intervju är uppfattningen att prognossäkerheten generellt sett är god. Socialförvaltningen

kan tidigt avisera eventuella underskott och i det fall den lämnade prognosen förändras finns relevanta förklaringar till detta.

Under 2023 har nämndens budgetram förändrats mellan prognostillfällena då kompensation för lön- och hyresökningar erhålls när dessa är kända enligt gällande styrprincip. Kompensationen erhålls efter beslut i kommunstyrelsen, men utan särskilt äskande från socialnämnden.

Som tidigare beskrivits har nämndens budget vid två tillfällen kompenserats för statsbidrag, efter beslut i fullmäktige. Dessa beslut har dock inte fullt ut varit kända vid prognostillfällena under året. Motivet till att nämnde kompenserats för detta är att statsbidragen avser nämndens verksamhet och det arbete som nämnden gjort för att minska timvikarier. Nämndens budget utökades med 9,5 mnkr i mars och 8,7 mnkr i augusti. I intervju beskrivs att den förbättrade prognosen i oktober -35,6 mnkr jämfört med -44,0 mnkr i augusti främst förklaras av ramutökningen med 8,7 mnkr.

Nedan redovisas lämnade årsprognoser vid de olika uppföljningstillfällena (månader) under 2022 och 2023 som ett sätt att bedöma nämndens prognossäkerhet. I sammanställningen har hänsyn tagits till den budget som var aktuell vid respektive tillfälle.

Tabell 2: Prognossäkerhet per månad (mnkr)

Prognossäkerhet	2023	2022
Budget	627,7 ⁶	577,3
Prognos helår mars	-34,4 (5,6%)	-32,6 (5,6%)
Prognos helår april	-40,8 (6,5%)	-35,5 (6,1%)
Budget per april	602,4	577,3
Prognos helår maj ⁷	-	-34,5 (5,9%)
Budget per augusti	619,0	577,3
Prognos helår augusti	-44,0 (7,0%)	-28,8 (4,9%)
Budget helår per oktober	627,7 ⁸	577,3
Prognos helår oktober	-35,6 (5,7%)	-27,6 (4,7%)
Resultat helår	Uppgift ej känd vid granskningens genomförande	595,2

⁶ Under året 2023 har flera beslut tagits vilket innebär att socialnämndens budget har förändrats under 2023. Exempel på beslut är finansiering av ökade personalomkostnader (PO-påslag), medel ombudgeteras från generella statsbidrag samt ramökningar. I slutet av året 2023 är socialnämndens totala budget 627,7 mnkr.

⁷ Extrainsatt möte/uppföljning för året 2022

⁸ Mellan uppföljningen i per augusti och per oktober har budgeten förändrats från 619,0 mnkr till 627,7 mnkr med hänvisning till statsbidraget som tilldelas socialnämnden om 8,7 mnkr.

Ytterligare sammanställningar över prognossäkerhet redovisas i bilaga - "Prognossäkerhet".

Bedömning

Revisionsfråga 5: Har socialnämnden en god prognossäkerhet?

Ja. Vi grundar vår bedömning på den sammanställning av prognos och redovisat resultat som gjorts för nämnden de senaste tre åren. Vi bedömer att socialnämndens förändringar i lämnade prognoser under året till stor del förklaras av att budgeten förändrats under året. Skillnaden mellan prognostiserat utfall i delårsrapporten (T2) och oktober 2023 förklaras främst av den utökade budgetramen. Prognossäkerheten 2022 var procentuellt bättre (avvikelsen mellan de olika uppföljningstillfällena). Under 2022 gjordes ingen ramjustering under pågående år.

Kunskap om ekonomiskt läge

Revisionsfråga 6. Säkerställer socialnämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?

Iakttagelser

Inför den nya mandatperioden i januari 2023 fick nämnden information som bland annat omfattade en presentation av socialnämndens verksamheter och den ekonomiska utvecklingen. Vi har tagit del av materialet som bland annat omfattar en beskrivning av verksamheten i ekonomiska termer, olika uppgifter som hämtats från officiell data och beskriver nämndens verksamheter.

Som tidigare nämnts beskriver *Årshjul för planering och uppföljning 2023* att uppföljning ska ske genom delårsrapport, internkontroll, årsredovisning och verksamhetsberättelser samt övrig uppföljning och analys. Som tidigare konstaterats har socialnämnden inga egna direktiv för hur och när uppföljning ska ske (förutom månatlig rapportering av externa placeringar) utan följer den kommunövergripande rutinen. I intervju uppges att socialnämnden tidigare har haft egna direktiv som innebar fler tillfällen då ekonomi redovisades.

Vi har för granskningen tagit del av socialnämndens protokoll 2022-2023 och nämnden har tagit del av kunskap om ekonomiskt läge inkl helårsprognos vid följande tillfällen: mars, april, maj⁹, augusti (delårsrapport) och oktober samt årsredovisning (februari). Därtill har vi erhållit tillhörande beslutsunderlag såsom lägesrapporter och månadsrapporter.

Socialnämndens *månadsrapporter* innehåller en redogörelse över ekonomin som helhet över socialnämndens olika verksamhetsområden: funktionsstöd, individ- och familj, och vård och omsorg. I rapporteringen lämnas en redogörelse över avvikelsen för perioden

⁹ Avser endast år 2022 då en extra uppföljning gjordes i maj.

och prognostiserade avvikelser för helår för respektive verksamhetsområde och delar av verksamheten såsom ekonomiskt bistånd, gruppboende, personlig assistans, familjehem, särskild boende/demens och hemtjänst. Den redovisning som görs omfattar en ekonomisk uppföljning med årsprognos, där orsak till avvikelser redovisas i löptext. Åtgärder med anledning av utfall/prognos redovisas däremot inte.

Socialnämndens *lägesrapporter och delårsrapport* innehåller motsvarande information om ekonomin som i månadsrapporterna. Dessutom innehåller lägesrapporterna en avstämning mot grunduppdrag¹⁰, kvalitetsfaktorer, och utvecklingsmål. Vidare finns ett avsnitt över olika kvalitetsindikatorer.

Enligt intervju är bedömningen att rapporteringarna ovan fungerar väl och innehåller information om ekonomiskt läge samt orsak till avvikelser. Däremot finns en uppfattning om att uppföljningarna kan utvecklas till att även innehålla en tydlig koppling till budget och antal dygn/platser i särskilt boende, placeringar eller hemtjänststimmar etc. Vi har inom ramen för granskningen och som tidigare nämnts se att det görs viss koppling mellan volymer och utfall i de ekonomiska uppföljningar nämnden tar del av.

I bilaga - "Kunskap om ekonomiskt läge" presenteras kort vilken information som presenteras avseende innehåll och beslut som framgår av socialnämndens protokoll 2022 och 2023.

Bedömning

Revisionsfråga 6. Säkerställer socialnämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att socialnämnden tar del av ekonomiska uppföljningar enligt beslutat årshjul och som innehåller en prognos för helåret för både socialnämnden som helhet och för respektive verksamhetsområde. Enligt vår mening kan den ekonomiska uppföljningen även utvecklas till att även inkludera en tydligare koppling till budgeterade volymer/prestationer (antal dygn/platser i särskilt boende, placeringar eller hemtjänststimmar). På så vis kan eventuell budgetavvikelse tydligare kopplas till förändringar i volym eller kostnad. Enligt vår mening skulle en sådan utvecklad redovisning utgöra ett tydligt underlag i analys av eventuell budgetavvikelse och bedömning av budgetens realism.

Åtgärder för en ekonomi i balans

Revisionsfråga 7: Vidtar socialnämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?

lakttagelser

---

¹⁰ Grunduppdraget avser följande områden: Arbetsgivare; relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare, Funktionsstöd, Vård och Omsorg, Individ och familj samt E-hälsa och Myndighet

Socialnämnden har under flera år inte bedrivit sin verksamhet utifrån tilldelad budgetram. Vi har för granskningen tagit del av socialnämndens protokoll 2022-2023 och nedan följer en redovisning av vidtagna åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

2022

2022-01-13 §4	Ärende: Effektiviseringar 2022 Beslut: Socialnämnden beslutar att Reducera budgetramen med 0,8 Mnkr inom verksamheten personlig assistans.
2022-05-12 §55	Ärende: Lägesrapport april 2022 socialnämnd. Beslut: Godkänna lägesrapporten per sista april och överlämna den till kommunstyrelsen. Samt att nämnden beslutar om en extra ekonomisk uppföljning vid beslutande nämnd i juni år 2022.
2022-06-16 §69	Ärende: Extra månadsuppföljning maj socialnämnd. Beslut: Godkänna den ekonomiska uppföljningen och överlämna den till kommunstyrelsen samt att meddela kommunstyrelsen att på grund av det stora underskottet kommer inte nämnden kunna hålla budgeten innevarande år 2022 och uppmanar förvaltningen till återhållsamhet.

2023

2023-03-23 §27	Ärende: Effektiviseringsuppdrag år 2023 och framåt Beslut: Ge förvaltningschef i uppdrag att se över möjlig effektivisering under år 2023. Redovisning ska ske till beredande sammanträde i maj år 2023. <i>Uppdraget återrapporterades inte vid majsammanträdet.</i>
2023-05-17 §48	Ärende:Lägesrapport april 2023 för socialnämnden Beslut: Godkänna lägesrapporten per sista april år 2023 och överlämna den till kommunstyrelsen. Samt att socialnämnden uppmanar förvaltningen att följa budget. Socialnämnden beslutar gå upp till kommunstyrelsen med en budgetvarning för år 2023.
2023-10-19 §90	Ärende: Delårsrapport 2023 för socialnämnden Beslut: Godkänna delårsrapport 2023 samt att överlämna den till kommunstyrelsen. Samt överlämna en budgetvarning till kommunstyrelsen, att socialnämnden inte kan hålla budget år 2023.
2023-11-16 §102	Ärende: Genomlysning socialnämndens ekonomi Beslut: Genomföra kartläggning av kostnader och intäkter inom socialnämndens verksamheter samt om möjligt komma med förslag på effektiviseringar. Genomförandet av kartläggningen sker förutsatt att kommunstyrelsen tar kostnaden för genomlysningen.

Som framgår ovan har det ursprungliga effektiviseringsuppdraget, som beslutades i mars 2023, ännu inte återrapporterats till nämnden. Vi kan inom ramen för granskningen inte se att uppdraget dragits tillbaka. Därtill har socialnämnden beslutat att lämna budgetvarningar till kommunstyrelsen under 2023. I intervju med förtroendevalda framgår inte vad en sådan innebär annat än att nämnden inte kommer att klara en budget i balans.

Vi noterar att socialnämnden under november månad 2023 beslutat om en genomlysning av kostnader och intäkter samt möjliga effektiviseringar. Uppdraget förutsätter att kommunstyrelsen finansierar genomförandet.

Bedömning

Revisionsfråga 7: Vidtar socialnämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?

Nej. Vi grundar vår bedömning på att nämnden varit informerad om det ekonomiska läget i ett tidigt skede. I mars 2023 gav nämnden förvaltningen ett uppdrag med återredovisningskrav. Uppdraget har inte återredovisats till nämnden och vi kan inte se motivet till detta i något protokoll. Vidare framkommer inte i intervju att uppdraget återtagits. Socialnämnden har genom budgetvarningar informerat kommunstyrelsen om prognostiserade budgetunderskott, men inga förslag på åtgärder presenteras.

Nämnden beslutar i slutet av 2023 att genomföra en kartläggning av kostnader och intäkter. Nämnden har i och med 2022 års resultat och lämnade prognoser tidigt under året kännedom om det ansträngda ekonomiska läget. Vår bedömning är att nämnden inte har fattat tillräckliga beslut med anledning av den kunskap de haft.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Revisionsfråga 8: Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

lakttagelser

Av dokumentet "Årshjul för planering och uppföljning 2023" som beslutats av kommunstyrelsen, framgår att kommunstyrelsens uppsiktsplikt utförs inom ramen för styrmodellen och är ingen sidoordnad eller separat uppgift.

Upsikten utövas genom analys av förutsättningar och omvärld, samt uppföljning av mål, finansiella mål, resursfördelning, indikatorer och intern kontroll. För att kommunstyrelsen ska kunna uppfylla sin uppsiktsplikt och följa verksamheternas arbete och den ekonomiska utvecklingen under året finns en tidplan för kommungemensamma uppföljningar. Kommunstyrelsen antar varje år ett årshjul för kommande års planerings- och uppföljningsprocess som framgår av revisionsfråga 1.

För nämndernas verksamheter utövas uppsiktsplikten såväl horisontellt som vertikalt. Det horisontella perspektivet tas i beaktning vid analysdagen samt i årsredovisning, lägesrapport och delårsrapport. Vidare ska uppsiktsplikten över respektive nämnd ske via dialoger i kommunstyrelsen en gång per år och nämnd. Vi har inte i vår protokollsgenomgång sett att kommunstyrelsen fört någon särskild dialog med socialnämnden under året.

Nedan listas kommunstyrelsens uppföljning av ekonomi och verksamhet under året 2023. I bilaga "Kommunstyrelsens uppsiktsplikt" redovisas detta för år 2022.

2023-03-28 §38	<p>Ärende: Mål och budget 2023 Verksamhetsplan 2024-2025 Beslut: Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att revidera budgeten innebärande en ramökning avseende Socialnämnden med 9 500 000 kronor för år 2023.</p> <p>Finansiering sker genom ramökning med 22 200 000 kronor för finansförvaltningen varav 9 500 000 kronor endast avser 2023. Kommunfullmäktige beslutar (2023-04-17 § 48) enligt Kommunstyrelsens förslag.</p>
2023-04-25 §56	<p>Ärende: Månadsuppföljning Mars 2023 Socialnämnden prognos är – 34,4 Mnkr och det är vård- och omsorg samt funktionsstöd som har de största avvikelserna. Beslut: Att godkänna månadsuppföljning för Lindesbergs kommun för perioden januari-mars 2023 och uppmanar nämnderna att hålla budget för 2023.</p>
2023-05-23 §70	<p>Ärende: Finansiering av ökade personalomkostnader PO Fördelning enligt nedan: Socialnämnden: 5 552 000 kronor. Beslut: Kommunstyrelsen beslutar att kompensera i ett första steg samtliga nämnder med totalt 13 748 000 kronor via verksamhetsreserv och skatteprognosreserv.</p>
2023-06-13 §95	<p>Ärende: Meddelanden Lägesrapport april 2023 för socialnämnden Budgetvarning för 2023 för socialnämnden Inget beslut.</p>
2023-08-29 §98	<p>Ärende: Mål och budget 2023 VP 2024–2025 Beslut: Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta om revidering av budget för år 2023 med en ramökning till Socialnämnden med 8 700 000 kronor. Finansiering sker genom att medel ombudgeteras från generella statsbidrag. Kommunfullmäktige beslutar (2023-10-16 § 113) enligt Kommunstyrelsens förslag.</p>
2023-10-24 §145.	<p>Ärende: Kommunfullmäktige delårsrapport 2023. Samtliga av kommunens nämnder prognosticerar underskott. Socialnämnden prognostiserar ett underskott på -44 Mnkr. Beslut: Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta: Att godkänna kommunfullmäktiges delårsrapport 2023. Att ge nämnderna i uppdrag att arbeta med förslag till åtgärder för att långsiktigt få en ekonomi i balans samt lämna konkreta förslag med konsekvensbeskrivningar och kostnadsberäkningar som ska redovisas till kommunstyrelsen i mars 2024.</p>
2023-10-24 §149	<p>Ärende: Meddelanden Delårsrapport 2023 för socialnämnden samt budgetvarning. Inget beslut</p>
2023-11-28 §151	<p>Ärende: Månadsuppföljning oktober Beslut: Att godkänna månadsuppföljningen för oktober 2023. Attsats 2 utgår till förmån för nedanstående punkter:</p> <p>Att ge kommundirektören i uppdrag att tillsammans med förvaltningar och nämnder skyndsamt ta fram en handlingsplan med konsekvensbeskrivning för att få en kommunbudget i balans. (Vertikala dialoger)</p> <p>Kommunstyrelsen uppdrar åt kommundirektören att tillsammans med förvaltningscheferna se över möjliga strukturförändringar för att på lång sikt, 3–5 år, bättre anpassa kommunens uppdrag med hänsyn till de utmaningar som demografi, geografi, kompetensförsörjning m.m. samt att aktivt involvera personal i arbetet.</p> <p>Varje förvaltningschef vakansprovar anställningar och är mycket restriktiva. Kommundirektören/förvaltningschefen ger en lägesrapport vid varje kommunstyrelse/nämnd. Handlingsplanen ska vara genomgången och implementerad av nämnder för redovisning till kommunstyrelsen i mars 2024.</p>

Protokollsgenomgången visar att kommunstyrelsen vid ett antal tillfällen uppmanar nämnderna, däribland socialnämnden, att hålla budget under åren 2022 och 2023.

Vid sammanträdet i oktober 2023 beslutar kommunstyrelsen att nämnderna ska ta fram förslag till åtgärder för att långsiktigt få en ekonomi i balans samt lämna konkreta förslag med konsekvensbeskrivningar och kostnadsberäkningar som ska redovisas till kommunstyrelsen i mars 2024. Vidare har kommunstyrelsen beslutat om ett uppdrag att se över strukturförändringar på lång sikt (3–5 år) vid sammanträdet i november 2023.

På fråga kring de beslut som kommunstyrelsen fattat under året anges att kommunens ekonomi på övergripande nivå prognostiserat ett positivt resultat och att socialnämndens prognostiserade underskott då skulle kunna hanteras inom ramen för detta. Vidare uttrycks att det finns osäkerhet huruvida nämndens budget är realistisk. Mot den bakgrund har det inte setts som nödvändigt att föra någon särskild dialog med kommunfullmäktige utöver den uppföljning som redovisats.

Bedömning

Revisionsfråga 8: Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Nej. Vi grundar vår bedömning på att protokoll visar att kommunstyrelsen följt frågan om det ekonomiska läget inom socialnämnden vid uppföljningar enligt upprättat årshjul. Vi anser att kommunstyrelsens beslut under 2022 och 2023 att nämnderna, inklusive socialnämnden, ska hålla budget är alltför vagt och saknar även krav på någon form av återkoppling så att styrelsen ska kunna bedöma om tillräckliga åtgärder vidtas.

Trots kännedom om socialnämndens ekonomiska situation lämnas ett uppdrag till samtliga nämnder, inklusive socialnämnden, att ta fram förslag på åtgärder för en ekonomi i balans först i oktober 2023. Mot bakgrund av att socialnämnden under ett antal år och under 2023 inte redovisat en ekonomi i balans anser vi att detta uppdrag ges alltför sent under året.

Inom ramen för styrelsens uppsikt ingår att göra påpekanden och ge anvisningar samt ge förslag till åtgärder vid behov genom aktiva beslut.

I det fall styrelsen gör bedömningen att socialnämndens prognostiserade underskott kan hanteras inom ramen för kommunens övergripande resultat bör detta tydligt framgå av kommunstyrelsens och fullmäktiges beslut dvs att Socialnämnden får frångå målet att fullmäktiges budget gäller.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Lindesbergs kommun genomfört en granskning av ekonomistyrning. Granskningens syfte är dels att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig prognos- och uppföljningsprocess på kommunövergripande nivå samt om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt en ändamålsenlig prognos- och uppföljningsprocess på kommunövergripande nivå. Vidare är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i prognos- och uppföljningsprocessen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Vår samlade bedömning är att socialnämnden **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för. Vidare är den sammanfattande bedömningen att socialnämnden **ej** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i ekonomistyrningen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderas **Kommunstyrelsen** att:

- Säkerställa genom tydliga riktlinjer/anvisningar att den ekonomiska rapporteringen från nämnderna omfattar en tydlig analys av utfall och lämnad prognos kopplad till relevanta mått och nyckeltal. I riktlinjerna bör även tydliggöras att vid befarade underskott ska rapporteringen även omfatta förslag på åtgärder samt direktiv för rapportering av dessa till berörd nämnd och kommunstyrelsen.
- Överväga behov av ytterligare uppföljningstillfällen mot bakgrund av nämndernas ekonomiska läge.
- Säkerställ att den beslutade resursfördelningsmodellen implementeras fullt ut samt dokumenteras för att öka förståelsen och transparens i fullmäktiges (den kommunövergripande) resurstilldelning till nämnderna.
- Noggrant följa socialnämndens arbete för en ekonomi i balans för att vid behov aktivt utöva sin uppsiktsplikt. Inom ramen för styrelsens uppsikt ingår att göra påpekanden och ge anvisningar samt ge förslag till åtgärder vid behov genom aktiva beslut.

Efter genomförd granskning rekommenderas **Socialnämnden** att:

- Överväga att upprätta skriftliga riktlinjer och/eller policys som tydliggör nämndens ekonomistyrning.
- Tillse att översyn av styrande dokument sker så att roller och ansvar på alla nivåer i nämndens verksamhet framgår för att verksamheten ska bedrivas inom den av fullmäktige tilldelade budgetramen tydligt framgår och att dessa även omfattar vad som gäller vid befarad avvikelse.

- Dokumentera fördelningsprinciperna som tillämpas på nämndsnivå för att skapa förutsättningar att utvärdera och uppdatera vid förändringar i behov eller om mål och ambitioner förändras.
- Överväga behovet av att redovisa en mer detaljerad budgetfördelning i nämndens verksamhetsplan/budget för att tydliggöra kopplingen mellan budget, behov samt ambitionsnivåer.
- Överväga att utveckla de ekonomiska uppföljningarna så att dessa omfattar budgeterade volymer kopplat till den budget som fördelas till respektive verksamhet.
- Säkerställa att nämnden fattar tydliga protokollförda beslut som tydliggör vilka åtgärder som avses att vidtas med anledning av den redovisning nämnden får och de diskussioner som förs vid nämndens möten för att nå en ekonomi i balans.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande prognos- och uppföljningsprocessen, inklusive när rapportering till nämnd ska ske?	Delvis Det finns kommunövergripande dokument som beskriver kommunens styrmodell och uppföljningsprocess, där tid för de olika ingående momenten och rapportering till styrelse och nämnder framgår. Däremot saknas närmare anvisning kring prognosprocessen i detalj och krav på innehåll och analys.	
2. Finns det regler och riktlinjer för socialnämndens ekonomistyrning?	Nej Socialnämnden har inte antagit några nämndspecifika rutiner eller anvisningar för sitt budget-, uppföljnings- och prognosarbete. Vi anser att nämnden bör analysera om det finns skäl att utarbeta nämndspecifika regler för ekonomistyrning utifrån verksamhetens omfattning, art samt omständigheter i övrigt. En tydligare koppling till budgeterade prestationer är ett sätt att tydligare åskådliggöra och analyser eventuella budgetavvikelser kopplat till förändringar i volym och ambitionsnivåer.	
3. Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper?	Kommunövergripande Nej Det finns inte något tydligt dokument som beskriver principer för ramtilldelningen till nämnderna. Vidare saknas en tydlig koppling till nämndens analys av behov och ambitionsnivåer som uttrycks i nämndernas mål. Fördelning av fullmäktiges	

---

budget har utgått från föregående års budget och inte faktiskt utfall. Det finns dock en reserv inom kommunstyrelsen för att hantera eventuella volymförändringar. Enligt vår mening hade tydliggjorda principer skapat bättre förutsättningar att bedöma huruvida budgeten är lagd utifrån realistiska underlag.

Socialnämnden

Delvis

Det finns principer (resursfördelningsmodell) för budgetfördelning inom nämndens vissa verksamheter (hemtjänst och särskilt boende). Principerna är inte beslutade i nämnd utan utgör ett internt underlag. Mot bakgrund av den osäkerhet kring nämndens budget som kommer till uttryck i intervjuer anser vi att det finns behov av att tydliggöra kopplingen mellan grunduppdrag, behov och övriga ambitionsnivåer som uttrycks i nämndens mål.

---

4. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i socialnämndens verksamhet tydlig?

Nej

Socialnämndens ansvarsområden och befogenheter tydliggörs i reglemente och delegationsordning. Däremot saknas tydliga direktiv kring roller och ansvar vid eventuella budgetavvikelse. Vi ser det som angeläget att detta tydliggörs och omfattar både den politiska- och tjänstemannanivån. Det är särskilt viktigt mot bakgrund av nämndens ekonomiska situation samt avsaknad av aktiva beslut avseende detta under året.

---

5. Har socialnämnden en god prognossäkerhet?

Ja

Av de prognoser som lämnats under året finns rimliga förklaringar till de förändringar i prognostiserat utfall som redovisas. Under året förklaras skillnaderna till stor del av justerad budgetram som inte varit känd vid de olika prognostillfällena.

---

6. Säkerställer socialnämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?

Delvis

Nämnden tar del av ekonomiska uppföljningar enligt beslutat årshjul. Enligt vår mening kan den ekonomiska uppföljningen utvecklas till att även inkludera en tydligare koppling till budgeterade volymer/prestationer, på så vis kan eventuell budgetavvikelse tydligare kopplas till förändringar i volym eller kostnad. Enligt vår mening skulle en sådan utvecklad redovisning utgöra ett tydligt underlag i analys av eventuell budgetavvikelse och bedömning av budgeten kopplad till volym, mål och ambitionsnivåer och om budget har fördelats realistiskt.

---

7. Vidtar socialnämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?

Nej

Nämnden har i och med 2022 års resultat och lämnade prognoser under 2023 tidigt under året haft kännedom om det ansträngda ekonomiska läget. Mot den bakgrunden anser vi att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder och har inte har fattat tillräckliga beslut med anledning av den kunskap de haft.

---

8. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Nej

Styrelsen tar del av nämndernas uppföljningar som ett led i att utöva sin uppsiktsplikt. Med anledning av dessa uppmanar styrelsen nämnderna till budgetföljsamhet. Vidare får nämnderna i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder för budget i balans i slutet av året. Mot bakgrund av att socialnämnden under ett antal år och under 2023 inte redovisat en ekonomi i balans anser vi att detta uppdrag ges alltför sent under året. Vidare anser vi att beslut om budgetföljsamhet utan krav på återkoppling är alltför vagt.

Bilaga - Prognossäkerhet

Revisionsfråga 5: Har socialnämnden en god prognossäkerhet?

Prognossäkerhet per år (mnkr)

Prognossäkerhet	2023	2022	2021	2020
Budget helår	627,7	577,3	570,0	540,6
Prognos per delår	-44 (7,0%)	-28,8 (4,9)	-34,7 (6,0)	-19,5 (3,6)
Resultat helår	Uppgift ej känd vid granskningens genomförande	595,2	595,2	565,9
Avvikelse mot budget per helår	Se ovan	-33,9 (6,0)	-25,1 (4,4)	-25,3 (4,6)

Prognossäkerhet per verksamhet (mnkr)

Prognossäkerhet	2023	2022	2021
Förvaltningsledning (per augusti)	-1,5	0,6	23,7
Funktionsstöd (per augusti)	-14,9	-10,5	-9,2
Individ och familj (per augusti)	-10,7	-1,6	-27,4
Vård- och omsorg (per augusti)	-24,9	-17,3	-21,8
Avvikelse mot budget helår per augusti totalt	-44,0 (7,0%)	-28,8 (4,9)	-34,7 (6,0)
Förvaltningsledning (helår)	Uppgift ej känd vid granskningens genomförande	-0,7	2,3
Funktionsstöd (helår)	Se ovan	-14,6	-4,5
Individ och familj (helår)	Se ovan	4,2	-9,1
Vård- och omsorg (helår)	Se ovan	-22,8	-13,8
Avvikelse mot budget helår	Se ovan	-33,9 (6%)	-25,1 (4,4)

Bilaga - Kunskap om ekonomiskt läge

Revisionsfråga 6. Säkerställer socialnämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?

Redovisning över socialnämndens protokoll 2022-2023

2022

- **Vid sammanträdet 2022-02-10 §15** tar nämnden del av redovisning över externa placeringar, detta utifrån ett beslut under 2020 att redovisa detta till nämnden månadsvis.
- **Vid sammanträdet 2022-04-13 §42** tog nämnden del av månadsuppföljning per mars 2022. Socialnämnden beslutar att godkänna månadsuppföljning mars och överlämna den till kommunstyrelsen. Socialförvaltningens budgetavvikelse per sista mars är **-6,1** Mnkr och prognos **-32,6** Mnkr (5,7 %). Av redovisningen framgår att den negativa prognosen beror på att efterfrågan på förvaltningens tjänster ökar och även behoven hos de enskilda inom flera verksamheter. Vid samma sammanträde tar nämnden del av en redovisning över externa placeringar §52.
- **Vid sammanträdet 2022-05-12 §55** tar nämnden del av en lägesrapport per april 2022. Nämnden beslutar att godkänna lägesrapporten per sista april och överlämna den till kommunstyrelsen samt besluta om en extra ekonomisk uppföljning vid beslutande nämnd i juni år 2022. Budgetavvikelsen per april uppgår till **-5,9** Mnkr och prognosen är **-35,5** Mnkr. Den negativa prognosen beror främst på hemtjänsten, särskilda boenden, sjuksköterskeenheter, gruppboendestäder enligt LSS och externa placeringar inom både Funktionsstöd och Individ och familj. Vid sammanträdet tar nämnden också del av externa placeringar §63.
- **Vid sammanträdet 2022-06-16 §69** tar nämnden del av en extra månadsuppföljning per maj. Socialnämnden beslutar att godkänna den ekonomiska uppföljningen och överlämna den till Kommunstyrelsen. Vidare beslutar nämnden att meddela kommunstyrelsen, på grund av det stora underskottet, att budgeten inte kommer att hållas. Nämnden uppmanar förvaltningen till återhållsamhet. Avvikelsen uppgår 2022-05-31 till **-14,0** Mnkr och prognosen för helåret är **-34,5** Mnkr. Störst avvikelse och prognos finns hos avdelningen för vård och omsorg kopplat till ett ökat antal beviljade timmar i hemtjänsten och personalkostnader inom de särskilda boendena. Vid samma sammanträde tar nämnden del av en uppföljning kopplat till externa placeringar §70.
- **Vid sammanträdet 2022-10-13 §109** tar socialnämnden del av delårsrapport år 2022. Socialförvaltningens avvikelse per sista augusti uppgår till **-22,5** Mnkr och prognos för helåret är **-28,8** Mnkr (5,0 %). De största avvikelserna finns inom avdelningarna funktionsstöd samt vård och omsorg avseende personalkostnader då pandemin fortsatt drabbar verksamheterna hårt. Vid samma sammanträde redovisas externa placeringar §112.
- **Vid sammanträdet 2022-11-10 §130** tar nämnden del av en månadsuppföljning per oktober. Socialnämnden beslutar att godkänna månadsuppföljning per sista oktober och överlämna den till kommunstyrelsen. Socialförvaltningens avvikelse per sista oktober uppgår till **-24,7** Mnkr och prognos för helåret är **-27,6** Mnkr (4,8 %). De största avvikelserna finns inom funktionsstöd och vård och omsorg avseende personalkostnader då pandemin fortsatt drabbar verksamheterna hårt. Det är över lag en hög efterfrågan av verksamheternas insatser men framför allt inom placeringar enligt LSS, HVB vuxna och Vård och omsorg, främst hemtjänsten. Vid samma sammanträde redovisas externa placeringar §131.

- **Vid sammanträdet 2023-02-16 §11** tog nämnden del av en verksamhetsberättelse 2022. Socialnämndens budgetavvikelse för **2022** uppgår till **-33,9** Mnkr eller 5,9 %. Av rapporteringen uppges att året har präglats av höga kostnader för övertid, sjukfrånvaro och timvikarier kopplat till pandemin inom samtliga dygnet-runt-verksamheter. De höga kostnaderna kan även härledas till att enskilda har stora behov och då räcker grundbemanningen inte till. För hemtjänsten har antalet beviljade timmar ökat kraftigt under början av året men verksamheten har hanterat det med hög effektivitet. Inom Individ och familj har det varit minskat antal ärenden för såväl försörjningsstöd som placeringar i HVB för barn vilket bidrar till en positiv budgetavvikelse för verksamheten.
- **Vid sammanträdet 2023-04-20 §33** tog nämnden del av månadsuppföljning per mars 2023 och beslutade att lämna över den till kommunstyrelsen. Socialförvaltningens avvikelse per sista mars uppgår till **-8,7** Mnkr och prognos för helåret är **-34,4** Mnkr (-5,8%). De största avvikelserna finns inom vård och omsorg samt funktionsstöd avseende personalkostnader, då vårdtyngden fortsätter att öka. Det beskrivs överlag vara en hög efterfrågan på verksamheternas insatser kopplat till enskildas behov.
- **Vid sammanträdet 2023-05-17 §48** tog nämnden del av en lägesrapport 1 (per april) socialnämnden. Budgetavvikelsen per sista april uppgår till **-12,4** Mnkr och prognosen på helår är **-40,8** Mnkr vilket är (-6,8%). Den negativa prognosen beror främst på särskilda boenden, gruppboendestäder enligt LSS och externa placeringar inom både funktionsstöd och individ och familj. Lägesrapporten innehåller en redovisning över hur respektive område avviker i förhållande till budget.

Socialnämnden beslutar att godkänna lägesrapporten per sista april år 2023 och överlämna den till kommunstyrelsen. Vid sammanträdet beslutar nämnden att uppmanar förvaltningen att följa budgeten. Socialnämnden beslutar gå upp till kommunstyrelsen med en budgetvarning för år 2023.

- **Vid sammanträdet 2023-10-19 §90** tog nämnden del av en delårsrapport 2023. Nämnden beslutar att godkänna rapporten och överlämna en **budgetvarning** till kommunstyrelsen att socialnämnden inte kan hålla budget år 2023.

Socialförvaltningens avvikelse per sista augusti uppgår till **-25,2** Mnkr och helårsprognosen är **-44,0** Mnkr (-7,1%). De största avvikelserna finns inom vård och omsorg samt funktionsstöd avseende personalkostnader då flera boenden har personal utöver budget kopplat till enskildas behov. Det är överlag en hög efterfrågan av verksamheternas insatser, men framför allt inom placeringar, HVB vuxna, HVB barn och familjehem.

- **Vid sammanträdet 2023-11-16.** Socialförvaltningens avvikelse per sista oktober uppgår till **-25,3** Mnkr och prognos för helår är **-35,6** Mnkr (-5,7%). De största avvikelserna finns främst inom vård och omsorg och funktionsstöd avseende personalkostnader då vårdtyngden fortsätter att öka. Samt inom individ och familj avseende placeringskostnader för HVB vuxna, familjehem och HVB barn. framgår att Socialnämnden godkänner månadsuppföljning per sista oktober år 2023 och överlämna den till kommunstyrelsen.

Bilaga - Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Revisionsfråga 8: Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Nedan listas kommunstyrelsens uppföljning av ekonomi och verksamhet under året 2022. Uppgifterna för 2023 finns i rapporten avsnitt "Kommuntyrksens uppsiktsplikt".

2022

2022-01-25 §12	<p>Ärende: Gemensam budget för barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden – ombudgetering från år 2022</p> <p>Beslut: Föreslå kommunfullmäktige att besluta att omdisponera 0,5 Mkr från barn- och utbildningsnämnden till socialnämndens budget</p>
2022-05-17 §76 §96	<p>Ärende: Ekonomisk uppföljning - mars 2022</p> <p>Den största negativa avvikelsen mot budget finns för socialnämnden och är -6,1 Mnkr. Prognosen för helåret visar på ett resultat med 22,7 Mnkr.</p> <p>Beslut: Kommunstyrelsen tackar för informationen och uppmanar samtliga nämnder att hålla budget samt att besluta och verkställa sina effektiviseringar.</p> <p>Ärende: Meddelanden</p> <p>Socialnämndens månadsuppföljning mars 2022.</p> <p>Beslut: Meddelandena läggs till handlingarna.</p>
2022-06-14 §107	<p>Ärende: Lägesrapport april 2022, kommunstyrelsen</p> <p>De största negativa prognosavvikelserna mot budget finns för socialnämnden och är -35,5 Mnkr det är en ökning med 2,9 Mnkr från marsmånad.</p> <p>Beslut: Kommunstyrelsen tackar för informationen och uppmanar samtliga nämnder, förutom barn- och utbildningsnämnden gällande skolskjutskostnader, att hålla budget samt att besluta och verkställa sina effektiviseringar</p>
2022-11-15 §155 §167	<p>Ärende: Ekonomisk uppföljning september 2022</p> <p>Socialnämnden har en helårsprognos på - 28,8 Mnkr mot budget och det är vård och omsorg samt funktionsstöd som har de största budgetavvikelserna.</p> <p>Beslut: Tacka för informationen och uppmana samtliga nämnder att verkställa sina effektiviseringar och minimera underskotten.</p> <p>Ärende: Meddelanden</p> <p>Socialnämndens delårsrapport och rapportering av intern kontroll.</p> <p>Beslut: Meddelandena läggs till handlingarna.</p>
2022-12-20 §172 §187	<p>Ärende: Månadsuppföljning oktober 2022</p> <p>Den största negativa avvikelsen mot budget efter tio månader finns för socialnämnden och är -24,7 Mnkr.</p> <p>Beslut: Tacka för informationen och uppmanar samtliga nämnder att verkställa sina effektiviseringar och minimera underskotten jämfört med budget.</p> <p>Ärende: Meddelanden</p> <p>Vid sammanträdet tar kommunstyrelsen del av socialnämndens månadsuppföljning per oktober.</p> <p>Beslut: Meddelandena läggs till handlingarna.</p>

2024-02-08

Petra Ribba

Carin Hultgren

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Lindesbergs kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2023-09-04. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.